

**Навчально-методичний центр цивільного захисту та безпеки
життєдіяльності Запорізької області**

**ОРГАНІЗАЦІЯ ТА РЕАЛІЗАЦІЯ ЗАХОДІВ
ЦИВІЛЬНОГО ЗАХИСТУ НА СУБ'ЄКТАХ
ГОСПОДАРЮВАННЯ, ЯКІ Є ХІМІЧНО-
НЕБЕЗПЕЧНИМИ ОБ'ЄКТАМИ**

Методичний посібник

Запоріжжя
2020

Укладач: обласної методичний кабінет (безпеки життєдіяльності населення) Навчально-методичного центру цивільного захисту та безпеки життєдіяльності Запорізької області.

Посібник розроблений для посадових осіб з питань цивільного захисту-фахівців, які виконують обов'язки пов'язані із забезпеченням техногенної та пожежної безпеки, з метою допомоги в процесі реалізації та забезпечення виконання завдань та обов'язків у сфері цивільного захисту.

Методичний посібник схвалений на засіданні навчально-методичної ради Навчально-методичного центру ЦЗ та БЖД Запорізької області (протокол від 4 червня 2020 р. №2)

ЗМІСТ

ПЕРЕДМОВА.....	4
Розділ I ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ.....	5
1.1. Завдання і обов'язки суб'єктів господарювання у сфері цивільного захисту.....	5
1.2. Органи управління та сили цивільного захисту.....	6
Розділ II ОСНОВНА ЧАСТИНА	7
2. Основні заходи цивільного захисту, які необхідно реалізувати на суб'єкті господарювання.....	8
2.1. Оповіщення та інформування про загрозу або виникнення надзвичайних ситуацій.....	8
2.2. Навчання працюючого населення діям у надзвичайних ситуаціях	9
2.3. Планування діяльності суб'єктів господарювання з питань цивільного захисту. Загальні положення.....	10
2.4. Планування діяльності підприємств, установ і організацій з питань цивільного захисту.....	10
2.5. Розроблення плану локалізації і ліквідації наслідків аварій на об'єктах підвищеної небезпеки.....	11
2.3. Організація роботи з прийняття рішення на ліквідацію наслідків НС в разі викиду (загрози викиду) небезпечних хімічних речовин.....	16
ДОДАТКИ	
Додаток 1. Наказ для суб'єктів господарювання «Про забезпечення виконання завдань і обов'язків у сфері цивільного захисту на об'єктах суб'єкта господарювання».....	19
Додаток 2. Наказ для суб'єктів господарювання «Про навчання працівників підприємства з питань цивільного захисту у 20__ році».....	25
Додаток 3. Алгоритм дій суб'єктів, які забезпечують процес оповіщення у разі загрози або виникнення аварії на об'єкті, які за певних обставин може створити реальну загрозу виникнення аварії, та місцях з масовим перебуванням людей (далі-об'єкт).....	28
Додаток 3. Алгоритм дій керівника суб'єкта господарювання у разі надходження повідомлення про надзвичайну ситуацію	30
Додаток 4. Схема алгоритму дій керівника об'єктового рівня при надходженні повідомлення про НС.....	31
Додаток 5. Варіант прийняття рішення на ліквідацію наслідків НС в разі виникнення аварії з викидом (загрозою викиду) небезпечних хімічних речовин	32
Додаток 6. Примірний перелік документів з питань цивільного захисту, що розробляються суб'єктами господарювання	39
ПЕРЕЛІК РЕКОМЕНДОВАНИХ ДЖЕРЕЛ ІНФОРМАЦІЇ.....	45

ПЕРЕДМОВА

Кодексом цивільного захисту України визначено, що цивільний захист - це функція держави, спрямована на захист населення, територій, навколишнього природного середовища та майна від надзвичайних ситуацій шляхом запобігання таким ситуаціям, ліквідації їх наслідків і надання допомоги постраждалим у мирний час та в особливий період.

Норми Кодексу врегульовують відносини, пов'язані із захистом населення, територій, навколишнього природного середовища та майна від надзвичайних ситуацій, встановлюють порядок реагування на надзвичайні ситуації, функціонування єдиної державної системи цивільного захисту, визначені повноваження органів державної влади, місцевого самоврядування, права та обов'язки громадян, підприємств, установ та організацій незалежно від форми власності.

Посібник розроблений з урахуванням вимог Конституції України, Кодексу цивільного захисту України, законів та підзаконних актів України, а також нормативних документів, що регламентують діяльність суб'єктів, уповноважених захищати населення, території, навколишнє природне середовище і майно від надзвичайних ситуацій шляхом запобігання таким ситуаціям, ліквідації їх наслідків і надання допомоги постраждалим у мирний час та в особливий період.

Посібник призначений для суб'єктів господарювання, які є хімічно-небезпечними об'єктами.

Розділ I ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

1.1. Завдання і обов'язки суб'єктів господарювання у сфері цивільного захисту

Згідно з статтею 20 Кодексу цивільного захисту України до завдань і обов'язків суб'єктів господарювання у сфері цивільного захисту належить:

- забезпечення виконання заходів у сфері цивільного захисту на об'єктах суб'єкта господарювання;
- забезпечення відповідно до законодавства своїх працівників засобами колективного та індивідуального захисту;
- розміщення інформації про заходи безпеки та відповідну поведінку населення у разі виникнення аварії;
- організація та здійснення під час виникнення надзвичайних ситуацій евакуаційних заходів щодо працівників та майна суб'єкта господарювання;
- створення об'єктових формувань цивільного захисту відповідно до цього Кодексу та інших законодавчих актів, необхідної для їх функціонування матеріально-технічної бази і забезпечення готовності таких формувань до дій за призначенням;
- створення диспетчерських служб відповідно до цього Кодексу та інших законів, необхідних для забезпечення безпеки об'єктів підвищеної небезпеки;
- проведення оцінки ризиків виникнення надзвичайних ситуацій на об'єктах суб'єкта господарювання, здійснення заходів щодо неперевищення прийнятних рівнів таких ризиків;
- здійснення навчання працівників з питань цивільного захисту, у тому числі правилам техногенної та пожежної безпеки;
- декларування безпеки об'єктів підвищеної небезпеки;
- розроблення планів локалізації та ліквідації наслідків аварій на об'єктах підвищеної небезпеки;
- проведення об'єктових тренувань і навчань з питань цивільного захисту;
- забезпечення аварійно-рятувального обслуговування суб'єктів господарювання відповідно до вимог статті 133 цього Кодексу;
- здійснення за власні кошти заходів цивільного захисту, що зменшують рівень ризику виникнення надзвичайних ситуацій;
- забезпечення безперешкодного доступу посадових осіб органів державного нагляду, працівників аварійно-рятувальних служб, з якими укладені угоди про аварійно-рятувальне обслуговування суб'єктів господарювання, для проведення обстежень на відповідність протиаварійних заходів планам локалізації і ліквідації наслідків аварій на об'єктах підвищеної небезпеки та потенційно небезпечних об'єктах, сил цивільного

захисту – для проведення аварійно-рятувальних та інших невідкладних робіт у разі виникнення надзвичайних ситуацій;

- забезпечення дотримання вимог законодавства щодо створення, зберігання, утримання, використання та реконструкції захисних споруд цивільного захисту;

- здійснення обліку захисних споруд цивільного захисту, які перебувають на балансі (утриманні);

- дотримання протиепідемічного, протиепізоотичного та протиепіфітотичного режиму;

- створення і використання матеріальних резервів для запобігання та ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій;

- розроблення заходів щодо забезпечення пожежної безпеки, впровадження досягнень науки і техніки, позитивного досвіду із зазначеного питання;

- розроблення і затвердження інструкцій та видання наказів з питань пожежної безпеки, здійснення постійного контролю за їх виконанням;

- забезпечення виконання вимог законодавства у сфері техногенної та пожежної безпеки, а також виконання вимог приписів, постанов та розпоряджень центрального органу виконавчої влади, який здійснює державний нагляд у сферах техногенної та пожежної безпеки;

- утримання у справному стані засобів цивільного та протипожежного захисту, недопущення їх використання не за призначенням;

- здійснення заходів щодо впровадження автоматичних засобів виявлення та гасіння пожеж і використання для цієї мети виробничої автоматики;

- своєчасне інформування відповідних органів та підрозділів цивільного захисту про несправність протипожежної техніки, систем протипожежного захисту, водопостачання, а також про закриття доріг і проїздів на відповідній території;

виконання інших завдань і заходів у сфері цивільного захисту, передбачених Кодексом та іншими законодавчими актами.

1.2. Органи управління та сили цивільного захисту

Постійно діючими органами управління цивільного захисту, до повноважень яких належать питання організації та здійснення заходів цивільного захисту, є:

на об'єктовому рівні — керівні органи підприємств, установ та організацій, а також підрозділи (посадові особи) з питань цивільного захисту, які утворюються (призначаються) такими органами відповідно до законодавства.

Для забезпечення виконання заходів у сфері цивільного захисту на

суб'єкті господарювання відповідно до статті 20 Кодексу цивільного захисту України, постанови Кабінету Міністрів України від 9 січня 2014 р. № 11 «Про затвердження Положення про єдину державну систему цивільного захисту» керівник суб'єкту господарювання на початку року повинен видати наказ «Про забезпечення виконання завдань і обов'язків у сфері цивільного захисту на об'єктах суб'єкта господарювання». Цим наказом створюються органи управління та сили цивільного захисту (комісія з питань надзвичайних ситуацій, комісія з питань евакуації, спеціалізовані служби та формування цивільного захисту, призначаються інші посадові особи, що виконують певні функції у сфері цивільного захисту) (Додаток 1).

З метою забезпечення навчання працівників підприємства з питань цивільного захисту, Керуючись вимогами статті 40 Кодексу цивільного захисту України, Порядком здійснення навчання населення діям у надзвичайних ситуаціях, затвердженим постановою Кабінету Міністрів України від 26.06. 2013 № 444, Порядком підготовки до дій за призначенням органів управління та сил цивільного захисту, затвердженим постановою Кабінету Міністрів України від 26.06. 2013 р. № 443 керівник суб'єкту господарювання на початку року повинен видати наказ.

Розділ II ОСНОВНА ЧАСТИНА

2. Основні заходи цивільного захисту, які необхідно реалізувати на суб'єкті господарювання, який є хімічно-небезпечним об'єктом

Реалізація завдань та принципів організації цивільного захисту забезпечується виконанням основних заходів цивільного захисту до яких належать:

- оповіщення та інформування населення у сфері цивільного захисту;
- укриття населення у захисних спорудах цивільного захисту;
- заходи з евакуації;
- інженерного захисту територій;
- радіаційного і хімічного захисту населення і територій;
- медичного, біологічного і психологічного захисту, забезпечення санітарного та епідемічного благополуччя населення;
- забезпечення техногенної безпеки;
- забезпечення пожежної безпеки;
- реагування на надзвичайні ситуації та ліквідації їх наслідків;
- моніторингу і прогнозування надзвичайних ситуацій;
- прогнозування ризику виникнення надзвичайних ситуацій;
- підготовки органів управління та сил цивільного захисту, фахівців та персоналу з питань цивільного захисту;
- планування заходів цивільного захисту.

Порядок організації та виконання заходів цивільного захисту встановлюється керівником суб'єкту господарювання.

Організація заходів цивільного захисту суб'єкта господарювання (державного або приватного), здійснюється підрозділами (посадовими особами) з питань цивільного захисту, які створюються (призначаються) керівником суб'єкту господарювання.

Відповідальність за організацію та стан цивільного захисту, за постійну готовність сил і засобів до проведення аварійно – рятувальних та інших невідкладних робіт (далі – АРІНР) несе керівник суб'єкту господарювання.

На об'єкті залежно від характеру його виробничої діяльності для забезпечення заходів ЦЗ можуть створюватись спеціалізовані служби цивільного захисту (ланки, команди, групи): енергетики, захисту сільськогосподарських тварин і рослин, інженерні, комунально-технічні, матеріального забезпечення, медичні, зв'язку і оповіщення, протипожежні, торгівлі та харчування, технічні, транспортного забезпечення, публічного (громадського) порядку. Керівництво службами здійснюють їх начальники, які призначаються наказом керівника об'єкта, з числа начальників відділів, цехів, на базі яких вони створені.

На невеликих об'єктах господарської діяльності спеціалізовані служби ЦЗ не створюються, їх функції при проведенні необхідних заходів цивільного захисту виконують призначені органи управління цих об'єктів.

2.1. Оповіщення та інформування про загрозу або виникнення надзвичайних ситуацій

Згідно з пунктом 37 постанови Кабінету Міністрів України від 9 січня 2014 р. № 11 «Про затвердження Положення про єдину державну систему цивільного захисту» оповіщення про загрозу або виникнення надзвичайних ситуацій полягає у своєчасному доведенні відповідної інформації до органів управління цивільного захисту, сил цивільного захисту, суб'єктів господарювання, що належать до єдиної державної системи цивільного захисту, та населення і забезпечується шляхом здійснення заходів, визначених у статті 30 Кодексу цивільного захисту України.

Оповіщення організовується та здійснюється відповідно до вимог ПКМУ від 27.09.2017 № 733 «Про затвердження Положення про організацію оповіщення про загрозу виникнення або виникнення надзвичайних ситуацій та зв'язку у сфері цивільного захисту».

Приклади алгоритмів дій у разі загрози або виникнення аварії на суб'єкті господарювання наведені у додатках:

алгоритм дій суб'єктів, які забезпечують процес оповіщення у разі загрози або виникнення аварії на суб'єкті господарювання - додаток 2;

алгоритм дій керівника суб'єкта господарювання у разі надходження повідомлення про надзвичайну ситуацію - додаток 3;

схема алгоритму дій керівника об'єктового рівня при надходженні повідомлення про НС - додаток 4.

2.2. Навчання працюючого населення діям у надзвичайних ситуаціях

Відповідно до статті 40 Кодексу цивільного захисту України навчання працюючого населення діям у надзвичайних ситуаціях є обов'язковим і здійснюється в робочий час за рахунок коштів роботодавця, у тому числі під час проведення спеціальних об'єктових навчань і тренувань з питань цивільного захисту.

З метою забезпечення навчання працівників підприємства з питань цивільного захисту, Керуючись вимогами статті 40 Кодексу цивільного захисту України, Порядком здійснення навчання населення діям у надзвичайних ситуаціях, затвердженим постановою Кабінету Міністрів України від 26.06. 2013 № 444, Порядком підготовки до дій за призначенням органів управління та сил цивільного захисту, затвердженим постановою Кабінету Міністрів України від 26.06. 2013 р. № 443 керівник суб'єкту господарювання на початку року повинен видати наказ «Про навчання працівників підприємства з питань цивільного захисту у 20__ році» (Додаток 2), в якому визначити організацію та порядок проведення навчання на підприємстві.

Згідно зі статтею 20 Кодексу цивільного захисту України проведення об'єктових тренувань і навчань з питань цивільного захисту є одним із завдань і обов'язків суб'єктів господарювання.

Згідно з Порядком підготовки до дій за призначенням органів управління та сил цивільного захисту, затвердженим постановою Кабінету Міністрів України від 26 червня 2013 р. № 443, залежно від періодичності, тривалості та складу учасників спеціальні об'єктові навчання і тренування з питань цивільного захисту поділяються на:

спеціальне об'єктове навчання з питань цивільного захисту, яке проводиться один раз на три роки. Тривалість проведення спеціальних навчань на суб'єктах господарювання, віднесених до однієї із категорій цивільного захисту або тих, хто продовжує виробничу діяльність в особливий період чи має в користуванні хоча б один об'єкт підвищеної небезпеки, - до двох діб, на інших суб'єктах господарювання - від 4 до 8 годин. Керівник навчання - керівник (заступник керівника) суб'єкта господарювання. Склад учасників - члени комісії з питань надзвичайних ситуацій, керівний склад і фахівці, діяльність яких пов'язана з організацією і здійсненням заходів з питань цивільного захисту суб'єкта господарювання, спеціалізовані служби цивільного захисту, до третини формувань цивільного захисту суб'єкта господарювання;

спеціальне об'єктове тренування з питань цивільного захисту (спеціалізованої служби цивільного захисту), проводиться не менше одного

разу на рік, тривалістю до восьми годин. Керівник навчання - керівник спеціалізованої служби цивільного захисту. Склад учасників - керівний склад і фахівці, діяльність яких пов'язана з організацією і здійсненням заходів з цивільного захисту суб'єкта господарювання, відповідна спеціалізована служба цивільного захисту;

спеціальне об'єктове тренування з питань цивільного захисту (формування цивільного захисту), проводиться не менше одного разу на рік, тривалістю до восьми годин. Керівник тренування - керівник формування цивільного захисту. Склад учасників - керівний склад і фахівці, діяльність яких пов'язана з організацією і здійсненням заходів з цивільного захисту суб'єкта господарювання, відповідне формування цивільного захисту.

2.3. Планування діяльності суб'єктів господарювання з питань цивільного захисту. Загальні положення.

Суб'єктами, що організують та здійснюють планування на відповідному рівні і забезпечують виконання розроблених планів є органи виконавчої влади, органи місцевого самоврядування та суб'єкти господарювання.

Згідно з вимогами статті 130 Кодексу цивільного захисту України суб'єктами господарювання розробляються та затверджуються плани з питань цивільного захисту а саме:

- план реагування на надзвичайні ситуації, а суб'єктами господарювання з чисельністю працюючого персоналу 50 осіб і менше розробляється та затверджується інструкція щодо дій персоналу суб'єкта господарювання у разі загрози або виникнення надзвичайних ситуацій;
- план локалізації і ліквідації наслідків аварій на об'єктах підвищеної небезпеки;
- план цивільного захисту на особливий період (розробляється у масштабі суб'єкта господарювання, який продовжує роботу у воєнний час та який віднесено до категорії цивільного захисту);
- план проведення цільової мобілізації для ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій державного рівня у мирний час або відповідні заходи в мобілізаційних планах щодо проведення такої цільової мобілізації (розробляється на всіх рівнях).

2.4. Планування діяльності підприємств, установ і організацій з питань цивільного захисту.

План реагування суб'єкта господарювання є основним документом, що регламентує діяльність персоналу і підрозділів (посадових осіб) з питань цивільного захисту об'єкта суб'єкта господарювання, територіальних підрозділів ДСНС, підрозділів цивільного захисту територіальної підсистеми та її ланок, взаємодіючих територіальних органів функціональних підсистем щодо реагування на НС на об'єктовому рівні.

Діяльність щодо реагування на НС полягає в організації та координації робіт та заходів з:

- припинення дії або впливу небезпечних факторів, викликаних нею;
- рятування персоналу, населення, обладнання, і майна;
- локалізації зони надзвичайної ситуації;
- ліквідації або мінімізації її наслідків, які становлять загрозу життю або здоров'ю персоналу, населення, заподіяння шкоди території, навколишньому природному середовищу або майну.

Розроблення плану реагування суб'єкта господарювання здійснюється підрозділами (посадовими особами) з питань ЦЗ, які створюються (призначаються) керівниками зазначених суб'єктів господарювання.

Заходи, передбачені в плані реагування суб'єкта господарювання повинні бути узгоджені і відображені в планах територіальної підсистеми ЄДСЦЗ та відповідних її ланок, територіальних органів ДСНС та територіальних органів функціональних підсистем.

План реагування суб'єкта господарювання визначає порядок функціонування об'єкту у режимах повсякденного функціонування, підвищеної готовності та надзвичайної ситуації.

Структура плану реагування на НС підприємств, установ та організацій:

Вступна частина.

Основна частина.

Основна частина містить загальні положення та оперативну частину і поділяється на шість розділів:

Розділ I. Загальні положення.

Розділ II. Висновки з аналізу стану безпеки на об'єкті суб'єкту господарювання.

Розділ III. Органи управління та сили цивільного захисту, що залучаються до реагування на НС на об'єкті суб'єкта господарювання.

Розділ IV. Порядок оповіщення адміністрації та персоналу про загрозу або виникнення надзвичайних ситуацій, а також їх укриття і захист від ураження .

Розділ V. Організація реагування на НС.

Розділ VI. Організація основних видів забезпечення дій у зоні НС.

Додатки:

1. Аналітична довідка про результати аналізу небезпеки на об'єктах суб'єкта господарювання.

2. Календарний план підготовки та реагування на загрозу та/або виникнення надзвичайних ситуацій.

3. Перелік органів управління, сил і засобів, що залучаються до реагування на загрозу та/або виникнення надзвичайних ситуацій (у т. ч. взаємодіючих), їх реквізити, призначення та можливості.

4. Схема організації управління та взаємодії при реагуванні на загрозу та/або виникнення надзвичайних ситуацій.

5. Схема зв'язку при реагуванні на загрозу та/або виникнення надзвичайних ситуацій.

Відомості про погодження плану та його коригування. (містять інформацію щодо погодження плану заінтересованими центральними та місцевими органами виконавчої влади).

План реагування суб'єкта господарювання вводиться в дію розпорядженням керівника об'єкта господарювання.

2.5. Розроблення плану локалізації і ліквідації наслідків аварій на об'єктах підвищеної небезпеки

У порядку реагування на надзвичайні ситуації техногенного та природного характеру суб'єкт господарської діяльності, а також підприємства, установи, організації, зазначені у частині п'ятій статті 10 Закону України "Про об'єкти підвищеної небезпеки", одночасно з розробленням декларації безпеки розробляють і затверджують план локалізації і ліквідації наслідків аварій (далі – ПЛНА) для кожного об'єкта підвищеної небезпеки, який вони експлуатують або планують експлуатувати.

Цей план розробляється для потенційно небезпечних об'єктів (далі – об'єкт), на яких можливі аварії із залповими викидами вибухонебезпечних і токсичних продуктів, вибухами й загоряннями (пожежами) в апаратурі, виробничих приміщеннях і зовнішніх спорудах, які можуть призвести до зруйнування будинків, споруд, технологічного устаткування, ураження людей, негативного впливу на довкілля.

План локалізації і ліквідації наслідків аварій на об'єктах підвищеної небезпеки визначає організаційні і практичні заходи та порядок дій, підрозділів (посадових осіб) з питань цивільного захисту та персоналу потенційно небезпечного об'єкта суб'єкта господарювання при загрозі та/або виникненні аварій на ньому.

Заходи, передбачені в ПЛНА суб'єкта господарювання повинні бути узгоджені і адаптовані до планів територіальної підсистеми ЄДСЦЗ та відповідних її ланок, територіальних підрозділів ДСНС та територіальних органів функціональних підсистем.

ПЛНА є основним документом, що регламентує діяльність персоналу і підрозділів (посадових осіб) з питань ЦЗ потенційно небезпечного об'єкта суб'єкта господарювання, територіальних підрозділів ДСНС, підрозділів ЦЗ територіальної підсистеми та її ланок, взаємодіючих територіальних органів функціональних підсистем щодо локалізації і ліквідації наслідків аварій на такому об'єкті.

Структура ПЛНА суб'єкта господарювання складається з:

- вступної частини;
- основної частини;
- додатків;
- відомостей про погодження плану, внесених змінах та доповненнях.

а. Вступна частина.

Вступна частина містить:

- зміст;
- перелік умовних позначень, символів, скорочень і термінів.

б. Основна частина.

Основна частина містить такі структурні елементи:

- загальні положення;
- оперативну (текстову) частину.

в. Додатки.

г. Відомості про погодження плану та його коригування.

Основна частина поділяється на вісім розділів: розділ I. Загальні положення; розділ II. Висновки з результату аналізу небезпеки підприємства (ОПН); розділ III. Загальні вимоги до складання оперативної частини ПЛНА для аварій на рівнях "А" і "Б"; розділ IV. Оперативна частина ПЛНА для аварій на рівні "А"; розділ V. Оперативна частина ПЛНА для аварій на рівні "Б"; розділ VI. Вимоги до складання оперативної частини ПЛНА для аварій на рівні "В"; розділ VII. Обов'язки керівника робіт; розділ VIII. Обов'язки власника (керівника) підприємства (ОПН); У розділі I. «Загальні положення» викладаються відомості про:

- мету, яку планується досягти та цілі (напрямки) реалізації плану реагування;
- перелік небезпечних виробництв (цехів, відділень, виробничих дільниць) і окремих об'єктів;
- вимоги до розроблення, узгодження та затвердження ПЛНА.

У розділі II. «Висновки з результату аналізу небезпеки підприємства (ОПН)» розкривається, що аналіз небезпеки підприємства (об'єкта) проводиться на основі докладного розгляду його стану згідно з вимогами міжгалузевої і галузевої нормативної документації, рекомендацій довідкової і науковотехнічної літератури, а також з урахуванням аварій, що відбувалися на ньому та аналогічних підприємствах (об'єктах).

За результатами аналізу виникнення й розвитку аварій та оцінки їх наслідків встановлюється можливість переходу аварії на рівні "Б" і "В". Для кожної стадії сценарію розвитку аварії надається код.

Оцінка наслідків аварії і її окремих стадій виконується за допомогою методик, які наводяться у нормативно-технічній документації і довідковій літературі.

Результати виконаного аналізу мають пройти незалежну експертизу.

У розділі III. «Загальні вимоги до складання оперативної частини ПЛНА для аварій на рівнях "А" І "Б"» визначаються вимоги щодо розроблення Оперативної частини ПЛНА (розроблюється для керівництва діями персоналу підприємства, добровільних і спеціалізованих підрозділів з метою запобігання аварійним ситуаціям і аваріям на відповідних стадіях їхнього розвитку або локалізації їх з метою зведення до мінімуму наслідків аварії для людей, матеріальних цінностей і довкілля, запобігання її розповсюдженню на інші виробництва (цехи, відділення, виробничі дільниці) підприємства й за його межі, рятування і виведення людей із зони ураження і потенційно небезпечних зон).

У розділі IV. «Оперативна частина ПЛНА для аварій на рівні "А"» розкривається, що Оперативна частина ПЛНА для аварій на рівні "А" містить:

- блок-схему виробництва (цеху, відділення, виробничої дільниці); план виробництва (цеху, відділення, виробничої дільниці);
- блок-карти об'єктів (цехів, відділення, виробничих дільниць), які входять до складу виробництва;
- опис дій персоналу;
- список і схему оповіщення посадових осіб, які мають бути терміново сповіщені про аварію;
- список робітників, що залучаються до локалізації аварії, осіб, що дублюють їхні дії за відсутності перших з будь-яких причин, із зазначенням місць їх постійної роботи, проживання й телефонів;
- перелік інструментів, матеріалів, засобів індивідуального захисту, які мають бути використані при локалізації аварії, із зазначенням місць їх зберігання (аварійних шаф);
- обов'язки керівника робіт, виконавців і інших посадових осіб щодо локалізації аварії; інструкцію щодо аварійної зупинки виробництва (цеху, відділення, виробничої дільниці).

У розділі V «Оперативна частина ПЛНА для аварій на рівні "Б"» визначається, що Оперативна частина ПЛНА для аварій на рівні "Б" включає в себе додатково до раніше перелічених такі документи:

- блок-схему підприємства;
- план підприємства.

У розділі VI. «Вимоги до складання оперативної частини ПЛНА для аварій на рівні "В"» визначено, що Оперативна частина на рівні "В" розроблюється для керівництва діями відповідних служб і підрозділів із метою запобігання розвитку аварії і розповсюдженню її на інші підприємства (об'єкти), рятуванню та виведенню людей із зони ураження й потенційно небезпечних зон.

При розробці оперативної частини визначається всі учасники протиаварійних дій. Конкретно визначаються їхні функції, ресурси, обов'язки й ступінь участі.

Оперативна частина містить:

- ситуаційний план із додатками;
- обов'язки КР, виконавців і інших посадових осіб щодо локалізації аварії.

У розділі VII. «Обов'язки керівника робіт (КР)» викладається порядок виконання його обов'язків:

- на рівні розвитку аварії "А" (обов'язки КР виконує начальник виробництва (цеху, відділення, виробничої дільниці). До його прибуття на місце аварії обов'язки КР виконує його заступник або спеціально призначена особа, яка повинна бути зазначена в ПЛНА;
- на рівні розвитку аварії "Б" - керівник підприємства. До його прибуття на місце аварії обов'язки КР виконує його заступник або спеціально призначена особа, яка повинна бути зазначена в ПЛНА;
- на рівні розвитку аварії "В" - посадова особа, призначена рішенням органу місцевого самоврядування. До його прибуття на місце обов'язки КР виконує керівник підприємства.

У розділі VIII. «Обов'язки власника (керівника) підприємства (ОПН)» розкриваються обов'язки Власника (керівника) підприємства (об'єкта).

У розділі IX. «Впровадження ПЛНА» розкриваються питання щодо вивчені персоналом організацій, що беруть участь у ліквідації аварії, та відповідними службами та формуваннями цивільного захисту ПЛНА і змін до нього (в потрібному для якісного виконання своїх обов'язків обсязі), порядок допуску до роботи персоналу, проведення учбово-тренувальних занять тощо.

Додатки:

1. Результати аналізу небезпеки ОПН (надаються у вигляді звіту або пояснювальної записки).
2. Результати аналізу небезпеки для устаткування (апаратів, машин тощо) - у вигляді картки небезпеки;
3. Результати аналізу небезпеки для технологічного блоку (стадії технологічного процесу) - у вигляді стислої характеристики небезпеки блоку;
4. Результати аналізу небезпеки для підприємства - у вигляді плану підприємства;
5. Результати аналізу небезпеки для регіону - у вигляді ситуаційного плану.
6. Схема побудови сценаріїв виникнення й розвитку аварії на ОПН.
7. Схема постадійного аналізу умов виникнення й розвитку аварії на ОПН.

8. Календарний план підготовки та проведення робіт з локалізації і ліквідації наслідків аварій.

9. Перелік органів управління, сил і засобів, що залучаються до локалізації і ліквідації наслідків аварій (у т. ч. взаємодіючих), їх реквізити, призначення та можливості.

10. Схема організації управління та взаємодії при локалізації і ліквідації наслідків аварій.

11. Схема зв'язку при локалізації і ліквідації наслідків аварій.

У відомостях про погодження плану та його коригування поміщають інформацію з результатами погодження плану заінтересованими центральними та місцевими органами виконавчої влади, їх територіальними підрозділами з питань цивільного захисту, а також результати проведеного коригування завірені підписами відповідних посадових осіб.

2.6. Організація роботи з прийняття рішення на ліквідацію наслідків НС в разі викиду (загрози викиду) або проливання (загрози проливання) небезпечних хімічних речовин

Особливості ліквідації наслідків хімічної аварії.

Внаслідок аварії на хімічно небезпечному об'єкті може статися порушення технологічних процесів у виробництві, пошкодження трубопроводів, ємностей, сховищ, транспортних засобів, що призводять до аварійного викиду (випливу) небезпечних хімічних речовин (НХР) в атмосферу у кількостях, здатних викликати масове ураження людей, тварин, а також хімічне зараження води, ґрунту тощо. При цьому утворюється зона хімічного зараження - територія, в межах якої в приземному шарі повітря міститься НХР у кількостях, що становлять небезпеку для життя і здоров'я людей, для сільськогосподарських тварин і рослин упродовж певного часу.

Залежно від властивостей НХР, умов їх зберігання і транспортування, у разі аварій на хімічно-небезпечних об'єктах можуть виникнути надзвичайні ситуації з обстановкою чотирьох основних типів.

Перший тип - розгерметизація (вибух) ємностей або технологічного обладнання, що містять газоподібні (під тиском), криогенні, перегріті, скраплені НХР. При цьому утворюється первинна газопарова або аерозольна хмара з високою концентрацією НХР, що поширюється за вітром.

Другий тип - аварійні викиди або пролив скраплених газоподібних НХР (аміак, хлор тощо), перегрітих летючих токсичних рідин з температурою кипіння, нижчою за температуру навколишнього середовища (оксид етилену, фосген, оксиди азоту, сірчаний ангідрид, синильна кислота тощо).

Третій тип - пролив у піддон (обвалування) або на поверхню значної кількості скраплених чи рідких НХР з температурою кипіння нижчою або близькою до температури навколишнього середовища (фосген тощо), а також

у разі горіння великої кількості добрив (нітрофоски) чи сірки.

Четвертий тип - аварійний викид (проливання) значної кількості скраплених, рідких або твердих НХР (несиметричний диметилгідразин, фенол, сірчаний вуглець, діоксин, солі синільної кислоти).

Основним вражаючим чинником надзвичайних ситуацій, пов'язаних з хімічною обстановкою першого типу, є інгаляційний вплив високих (летальних) концентрацій парів НХР на людей і тварин. Масштаби ураження при цьому залежать від кількості НХР, що викинуто, розмірів хмари, концентрації НХР, швидкості вітру, стану приземного шару атмосфери (інверсія, конвекція, ізотермія), щільності парів НХР, часу доби, характеру місцевості та щільності населення.

Вражаючі чинники надзвичайних ситуацій другого типу характеризуються інгаляційним впливом на людей і тварин летальних концентрацій первинної хмари (короткочасне) і тривалого впливу вторинної хмари з вражаючими концентраціями парів. Крім того, внаслідок проливу НХР, може бути зараження ґрунту і води.

У разі виникнення надзвичайних ситуацій третього типу, утворюється вторинна хмара НХР з вражаючими концентраціями, що може поширюватись на значну відстань.

Вражаючі чинники надзвичайних ситуацій четвертого типу полягають у прояві небезпечних наслідків зараження людей, і тварин, внаслідок тривалого перебування їх на зараженій місцевості.

Локалізація і знезаражування джерел хімічного зараження має на меті приглушити або знизити до мінімально можливого рівня вплив шкідливих і небезпечних чинників, що становлять загрозу життю і здоров'ю людей, навколишньому середовищу, а також ускладнюють ведення рятувальних та інших невідкладних робіт на аварійному об'єкті, в зоні хімічного зараження та за його межами.

Тривалість роботи особового складу однієї зміни в осередку хімічного ураження залежить від часу допустимого безперервного перебування в засобах індивідуального захисту і становить при температурі повітря:

- від +24° до +20°С - 40-50 хв;
- від +19° до +15°С - 2 год;
- при температурі нижче +15°С - 3 год і більше.

Після завершення робіт у місці збору мають бути проведені заходи із спеціальної обробки техніки та санітарної обробки особового складу формувань.

Керівник суб'єкту господарювання у разі надходження даних про виникнення аварії оцінює масштаби можливого зараження території та визначає кількість працівників суб'єкту господарювання та населення, яке проживає у зоні можливого зараження, визначає завдання хімічній і медичній розвідкам, видає необхідні розпорядження щодо проведення заходів захисту робітників суб'єкту господарювання, населення, і організовує аварійно-рятувальні та інші невідкладні роботи в осередку ураження.

На підставі аналізу оцінки обстановки керівник суб'єкту господарювання приймає рішення (Додаток 5) на ліквідацію наслідків хімічної аварії, де визначається:

- наслідки руйнування хімічно небезпечного об'єкта;
- об'єм рятувальних робіт і порядок їх проведення;
- сили і засоби, що залучаються до проведення рятувальних та інших невідкладних робіт та їх завдання;
- напрями (ділянки) зосередження основних зусиль;
- заходи з безпеки під час проведення рятувальних робіт;
- маршрути і місця евакуації постраждалих і населення із зони хімічного зараження;
- порядок взаємодії та заходи щодо забезпечення дій сил цивільного захисту;
- порядок доведення завдань до підпорядкованих підрозділів і формувань та звітності про проведені заходи.

Варіант

для суб'єктів господарювання з чисельністю працюючих понад 200 осіб

ТОВАРИСТВО З ОБМЕЖЕНОЮ ВІДПОВІДАЛЬНІСТЮ
«Запорожский пивоваренный завод Carlsberg Ukraine»

НАКАЗ

“ 03 ” січня 2020 р.

м. Запоріжжя

№ 8

(з основної діяльності)

Про забезпечення виконання завдань
і обов'язків у сфері цивільного захисту
на об'єктах суб'єкта господарювання

Відповідно до статті 20 Кодексу цивільного захисту України, постанови Кабінету Міністрів України від 9 січня 2014 р. № 11 «Про затвердження Положення про єдину державну систему цивільного захисту», з метою забезпечення виконання завдань і обов'язків у сфері цивільного захисту на об'єктах суб'єкта господарювання, -

НАКАЗУЮ:

1. Керівництво організацією та здійсненням заходів цивільного захисту на суб'єкті господарювання здійснюю особисто.

2. Для координації діяльності, пов'язаної з запобіганням і реагуванням на надзвичайні ситуації на об'єктах суб'єкта господарювання затвердити комісію з питань надзвичайних ситуацій у складі:

Голова комісії – перший заступник керівника _____ ;

Відповідальний секретар комісії з питань надзвичайних ситуацій - _____ ;

Члени комісії: _____

2.1. Голові комісії з питань надзвичайних ситуацій:

2.1.1. Розробити та надати мені на затвердження в термін до _____ :

- Положення про комісію з питань надзвичайних ситуацій;

- посадовий склад комісії з питань надзвичайних ситуацій.

2.1.2. Для координації робіт з ліквідації наслідків **конкретної надзвичайної ситуації у разі потреби** утворювати спеціальну комісію з ліквідації наслідків надзвичайної ситуації.

2.1.3. Розробити та надати мені на затвердження в термін до _____ Положення про спеціальну комісію з ліквідації наслідків надзвичайної ситуації.

2.1.4. Для забезпечення безпеки об'єктів підвищеної небезпеки створити диспетчерську службу, керівником диспетчерської служби призначити _____.

2.1.5. Здійснювати оповіщення органів управління та сил цивільного захисту, а також працівників про виникнення надзвичайної ситуації та інформувати їх про дії в умовах такої ситуації.

2.1.6. Визначити необхідні приміщення, обладнання і засоби зв'язку для забезпечення роботи комісії з питань надзвичайних ситуацій, які надавати у її розпорядження у разі загрози виникнення або виникненні надзвичайної ситуації.

2.1.7. Встановити строк збору і готовності до роботи комісії з питань надзвичайних ситуацій: у робочий час - 15 хв., у неробочий час - 1 год. 30 хв.

3. Для безпосереднього управління аварійно-рятувальними та іншими невідкладними роботами під час виникнення будь-якої надзвичайної ситуації відповідного об'єктового рівня **обов'язки керівника робіт з ліквідації наслідків надзвичайної ситуації виконую особисто (або один із моїх заступників)** _____.

4. Для організації та здійснення під час виникнення надзвичайних ситуацій евакуаційних заходів щодо працівників та майна створити комісію з питань евакуації у складі:

Голова комісії – заступник керівника (начальник відділу по роботі з персоналом тощо) _____ ;

Секретар комісії _____ ;

Члени комісії: _____

4.1. Голові комісії з питань евакуації розробити та надати на затвердження в термін до _____ :

- проект наказу про створення тимчасових органів з евакуації (комісії з питань евакуації, збірних пунктів евакуації, проміжних пунктів евакуації, приймальних пунктів евакуації);

- План евакуації персоналу;

- План евакуації матеріальних і культурних цінностей;

- карту (схему) до Плану евакуації персоналу;

- План приймання та розміщення евакуйованого персоналу і майна _____ в разі виникнення надзвичайних ситуацій, функціональні обов'язки членів комісії з питань евакуації, збірних пунктів евакуації, проміжних пунктів евакуації, приймальних пунктів евакуації та іншу необхідну документацію.

4.2. Визначити необхідні приміщення, обладнання і засоби зв'язку для забезпечення роботи комісії з питань евакуації, які надавати у її розпорядження у разі загрози виникнення або виникненні надзвичайної ситуації.

4.3. Встановити строк збору і готовності до роботи комісії з питань евакуації: у робочий час - 30 хв., у неробочий час - 1 год. 30 хв.

5. Для проведення спеціальних робіт і заходів з цивільного захисту та їх забезпечення утворити об'єктові спеціалізовані служби шляхом формування ланок, команд, груп.

5.1. Об'єктові спеціалізовані служби створити у наступному складі і керівниками призначити наступних посадових осіб:

- спеціалізована служба цивільного захисту енергетична – керівник - начальник _____;
- спеціалізована служба цивільного захисту комунально-технічна – керівник - начальник _____;
- спеціалізована служба цивільного захисту інженерна – керівник - начальник _____;
- спеціалізована служба цивільного захисту матеріального забезпечення – керівник - начальник _____;
- спеціалізована служба цивільного захисту медична – керівник - начальник _____;
- спеціалізована служба цивільного захисту зв'язку і оповіщення – керівник - начальник _____;
- спеціалізована служба цивільного захисту протипожежна – керівник - начальник _____;
- спеціалізована служба цивільного захисту торгівлі та харчування – керівник - начальник _____;
- спеціалізована служба цивільного захисту технічна – керівник - начальник _____;

- спеціалізована служба цивільного захисту транспортного забезпечення – керівник - начальник _____;

- спеціалізована служба цивільного захисту охорони громадського порядку – керівник - начальник _____.

5.2. Керівникам спеціалізованих служб розробити та надати на затвердження в термін до _____:

- Положення про об'єктову спеціалізовану службу;

- облік працівників спеціалізованої служби, техніки та майна, якими служба укомплектована.

6. Для проведення великих обсягів робіт з ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій, проведення відновлювальних робіт, які потребують залучення великої кількості працівників і техніки створити об'єктові формування цивільного захисту, (пости, ланки, групи, бригади, колони, команди та загони).

6.1. Об'єктові формування цивільного захисту створити у складі, керівниками призначити наступних посадових осіб:

- об'єктове формування цивільного захисту рятувальне – керівник - начальник _____;

- об'єктове формування цивільного захисту аварійно-відновлювальне – керівник - начальник _____;

- об'єктове формування цивільного захисту аварійно-технічне – керівник - начальник _____;

- об'єктове формування цивільного захисту протипожежне - керівник - начальник _____;

- об'єктове формування цивільного захисту інженерне – керівник - начальник _____;

- об'єктове формування цивільного захисту медичне - керівник - начальник _____;

- об'єктове формування цивільного захисту транспортне - керівник - начальник _____;

- об'єктове формування цивільного захисту ремонтне - керівник - начальник _____;

- об'єктове формування цивільного захисту радіаційного і хімічного спостереження - керівник - начальник _____;

- об'єктове формування цивільного захисту спеціальної обробки людей та техніки - керівник - начальник _____;
- об'єктове формування цивільного захисту матеріально-технічного забезпечення - керівник - начальник _____;
- об'єктове формування цивільного захисту зв'язку - керівник - начальник _____;
- об'єктове формування цивільного захисту обслуговування захисних споруд цивільного захисту - керівник - начальник _____.

6.2. Керівникам об'єктових формувань цивільного захисту розробити та надати на затвердження в термін до _____:

- Положення про об'єктове формування цивільного захисту суб'єкта господарювання;
- Табель оснащення формування цивільного захисту технікою і майном;
- План приведення формування цивільного захисту у готовність.

6.3. Закріпити за працівниками визначені для використання під час проведення аварійно-відновлювальних робіт техніку і майно, в обсягах, передбачених у положеннях про відповідне формування.

6.4. Здійснювати залучення об'єктових формувань цивільного захисту до дій за призначенням згідно з планом реагування на надзвичайні ситуації, планами взаємодії органів управління та сил цивільного захисту у разі виникнення надзвичайних ситуацій, планами локалізації і ліквідації наслідків аварії, а також планами цивільного захисту на особливий період.

6.5. Рішення про залучення об'єктових формувань цивільного захисту до дій за призначенням приймаю особисто (в разі моєї відсутності рішення приймає перший заступник).

7. Для організації заходів цивільного захисту **призначити посадову особу:**

7.1. Посадовій особі з питань цивільного захисту розробити та надати на затвердження в термін до _____:

- План реагування на надзвичайні ситуації;
- План локалізації і ліквідації наслідків аварій;
- План цивільного захисту на особливий період;
- заходи в мобілізаційних планах щодо проведення цільової мобілізації для ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій у мирний час;
- Плани взаємодії;

- проект розпорядчого акту про створення фонду захисних споруд цивільного захисту та необхідну документацію щодо забезпечення їх функціонування;
- проект наказу про створення постів радіаційного і хімічного спостереження;
- обсяги забезпечення працівників формувань цивільного захисту засобами радіаційного та хімічного захисту;
- проект наказу щодо порядку організації та проведення навчання працюючого населення діям у надзвичайних ситуаціях, у тому числі під час проведення спеціальних об'єктових навчань і тренувань з питань цивільного захисту (Додаток ____).

8. Заступнику керівника з матеріально-технічного забезпечення:

8.1. Створити, утримувати та поповнювати матеріальний резерв для запобігання і ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій та проведення невідкладних відновлювальних робіт за рахунок власних коштів підприємств.

8.2. Визначити та надати на затвердження в термін до _____:

- Номенклатуру та обсяги матеріальних резервів;
- рішення про визначення місць розміщення матеріальних резервів;
- річні графіки створення та накопичення матеріальних резервів.

9. Керівнику кадрового органу розробити та надати на затвердження в термін до _____:

- визначення умов виконання працівниками, що входять до складу формувань цивільного захисту, покладених на них обов'язків, а також порядку їх заохочення в колективному договорі;
- проект Наказу про умови виконання працівниками, що входять до складу формувань цивільного захисту, покладених на них обов'язків, а також порядок їх заохочення;
- Трудовий договір з працівниками, що входять до складу формувань цивільного захисту.

10. Головному бухгалтеру при плануванні бюджету на наступний рік визначити та запланувати фінансові ресурси для матеріально-технічного забезпечення виконання завдань і обов'язків у сфері цивільного захисту.

11. Наказ довести до усіх працівників _____, в частині, що їх стосується під розпис.

11. Контроль за виконанням цього наказу залишаю за собою.

Керівник _____ О. А. Шевченко

Варіант

для суб'єктів господарювання з чисельністю працюючих понад 200 осіб

**ТОВАРИСТВО З ОБМЕЖЕНОЮ ВІДПОВІДАЛЬНІСТЮ
«Запорозький пивоваренний завод Carlsberg Ukraine»**

НАКАЗ

“ 03 ” січня 2020 р.

м. Запоріжжя

№ 9

(з основної діяльності)

НАКАЗ

„___” _____ 20__ р.

№ _____

Про навчання працівників
підприємства з питань цивільного
захисту у 20__ році

Керуючись вимогами статті 40 Кодексу цивільного захисту України, Порядком здійснення навчання населення діям у надзвичайних ситуаціях, затвердженим постановою Кабінету Міністрів України від 26.06. 2013 № 444, Порядком підготовки до дій за призначенням органів управління та сил цивільного захисту, затвердженим постановою Кабінету Міністрів України від 26.06. 2013 р. № 443 з метою забезпечення навчання працівників підприємства з питань цивільного захисту, -

НАКАЗУЮ:

1. Відповідальним за виконання завдань щодо навчання працівників підприємства з питань цивільного захисту, у тому числі правилам техногенної та пожежної безпеки, призначити посадову особу з питань цивільного захисту _____.
2. Керівнику підрозділу з питань цивільного захисту:
 - 2.1. Розробити та затвердити програми підготовки працівників до дій у надзвичайних ситуаціях в термін до _____ згідно переліку:

- Програма загальної підготовки працівників до дій у надзвичайних ситуаціях;
- Програма спеціальної підготовки працівників, що входять до складу спеціалізованих служб і формувань цивільного захисту;
- Програма додаткової підготовки з техногенної безпеки (працівників об'єктів підвищеної небезпеки);
- Програма спеціального навчання з питань пожежної безпеки (пожежно-технічного мінімуму) для працівників підприємства, зайнятих на роботах з підвищеною пожежною небезпекою;
- Програма прискореної підготовки працівників до дій в особливий період.

2.2. Забезпечити проходження особами, які залучаються до проведення безпосередньо на підприємстві інструктажів, навчання і перевірки знань з питань цивільного захисту, пожежної та техногенної безпеки спеціальної підготовки у навчально-методичному центрі цивільного захисту та безпеки життєдіяльності Запорізької області.

2.3. Для проведення навчання працівників за програмою загальної підготовки утворити навчальні групи в складі структурних підрозділів підприємства. Навчання працівників проводити шляхом курсового та індивідуального навчання згідно затвердженої програми.

Керівниками навчальних груп призначити:

Група №1. Управління підприємства – заступник керівника по роботі з персоналом _____; місце проведення занять – кабінет №____;

Група №2. Виробничий цех – начальник цеха _____; місце проведення занять – кабінет №____;

Група №3. Транспортний цех – головний механік _____; місце проведення занять – кабінет №____ та інше...

Заняття проводити в останній четвер кожного місяця з 16.00 до 17.00.

2.4. Для проведення навчання працівників за програмою спеціальної підготовки утворити навчальні групи у складі спеціалізованих служб і формувань підприємства. Керівниками навчальних груп призначити керівників відповідних служб і формувань.

Група №1, спеціалізована служба цивільного захисту енергетична - керівник групи _____; місце проведення занять – кабінет №____.

Група №2, спеціалізована служба цивільного захисту комунально-технічна - керівник групи _____; місце проведення занять – кабінет №____.

Група №3, формування цивільного захисту рятувальні - керівник (поста, ланки, групи, бригади, колони, команди, загону) начальник _____; місце проведення занять – кабінет №_____.

Група №4, формування цивільного захисту зв'язку - керівник (поста, ланки, групи, бригади, колони, команди, загону) начальник _____; місце проведення занять – кабінет №_____.

Група №5, формування цивільного захисту обслуговування захисних споруд цивільного захисту - керівник (поста, ланки, групи, бригади, колони, команди, загону) начальник _____; та інше...

Заняття проводити в останній четвер кожного місяця з 16.00 до 17.00. Керівникам навчальних груп вести журнали обліку занять.

2.5. Проводити інструктаж з питань цивільного захисту, пожежної безпеки та дій у надзвичайних ситуаціях з особами під час прийняття на роботу та працівниками щороку за місцем роботи.

2.6. Встановити контроль за проходженням спеціального навчання (пожежно-технічний мінімум) особами, яких приймають на роботу, пов'язану з підвищеною пожежною небезпекою.

2.7. Встановити контроль за проходженням працівниками, зайнятими на роботах з підвищеною пожежною небезпекою, перевірки знань відповідних нормативних актів з пожежної безпеки (один раз на рік), а посадовими особами до початку виконання своїх обов'язків і періодично (один раз на три роки) проходження навчання та перевірки знань з питань пожежної безпеки.

2.8. Заборонити допуск до роботи осіб, які не пройшли навчання, інструктаж і перевірку знань з питань цивільного захисту, зокрема з пожежної безпеки.

2.9. Погодити з виконавчим органом місцевого самоврядування та місцевим органом ДСНС України графік проведення спеціального об'єктового навчання і тренувань з питань цивільного захисту.

2.10. Організувати та провести згідно затвердженого графіку :

- спеціальне об'єктове навчання з питань цивільного захисту;
- спеціальні об'єктові тренування з питань цивільного захисту спеціалізованих служб цивільного захисту;
- спеціальні об'єктові тренування з питань цивільного захисту формувань цивільного захисту.

2.11. Забезпечити:

2.11.1. Проходження працівниками функціонального навчання за договорами на територіальних курсах навчально-методичного центру цивільного захисту та безпеки життєдіяльності Запорізької області згідно наданих заявок.

2.11.2. Проходження посадовими особами навчання з питань пожежної безпеки за програмами навчання з питань пожежної безпеки.

2.12. Обладнати у кожному цеху інформаційно-довідковий куточок з питань цивільного захисту для отримання працівниками відомостей про конкретні дії у надзвичайних ситуаціях з урахуванням особливостей виробничої діяльності підприємства.

2.13. Вжити заходів щодо удосконалення матеріально-технічної бази з підготовки працівників до дій у надзвичайних ситуаціях.

3. Головному бухгалтеру підприємства _____ при плануванні бюджету на наступний рік визначати ресурси для фінансового та матеріально-технічного забезпечення завдань щодо навчання працівників підприємства з питань цивільного захисту.

4. Контроль за виконанням цього наказу залишаю за собою.

Керівник підприємства _____

Алгоритм дій суб'єктів, які забезпечують процес оповіщення у разі загрози або виникнення аварії на об'єкті, які за певних обставин може створити реальну загрозу виникнення аварії, та в місцях з масовим перебуванням людей (далі-об'єкт)

№ п/р	Дії суб'єктів (заходи)	Термін	Суб'єкти, які виконують дії процесу оповіщення
1.	Формування інформації про загрозу або виникнення аварії на об'єкті	«С» - 5 хв.	Черговий диспетчерської служби об'єкта

2.	Надання інформації про загрозу або виникнення аварії на об'єкті керівнику об'єкта	«С»	Черговий диспетчерської служби об'єкта
3.	Підготовка і прийняття рішення на оповіщення персоналу об'єкта	«С» + 2-5 хв.	Керівник об'єкта
4.	Передача підготовленого та прийнятого рішення до чергового диспетчерської служби об'єкта	«С» + 5-10 хв.	Керівник об'єкта (головний інженер об'єкта)
5.	Постановка завдання відповідній черговій посадовій особі на відомчому радіотрансляційному вузлі на проведення оповіщення персоналу на об'єкті про загрозу або виникнення аварії на об'єкта	«С» + 5-10 хв.	Черговий диспетчерської служби об'єкта
6.	Включення фонограми повідомлення, відповідно прийнятого рішення, про загрозу або виникнення аварії на об'єкті через відомчу радіотрансляційну мережу	«С» + 5-10 хв.	Відповідальна посадова особа відомчого радіотрансляційного вузла
7.	Проведення оповіщення персоналу об'єкта про загрозу або виникнення аварії на об'єкті через гучномовні системи (при відсутності на об'єкті відомчого радіотрансляційного вузла)	«С» + 5-10 хв.	Черговий диспетчерської служби об'єкта
8.	Інформування чергового чергової служби з питань цивільного захисту в РДА та ОМС, районних та міських відділів ГУ (У) МВС в регіоні про загрозу або виникнення аварії на об'єкті	«С» + 10-15 хв.	Черговий диспетчерської служби об'єкта

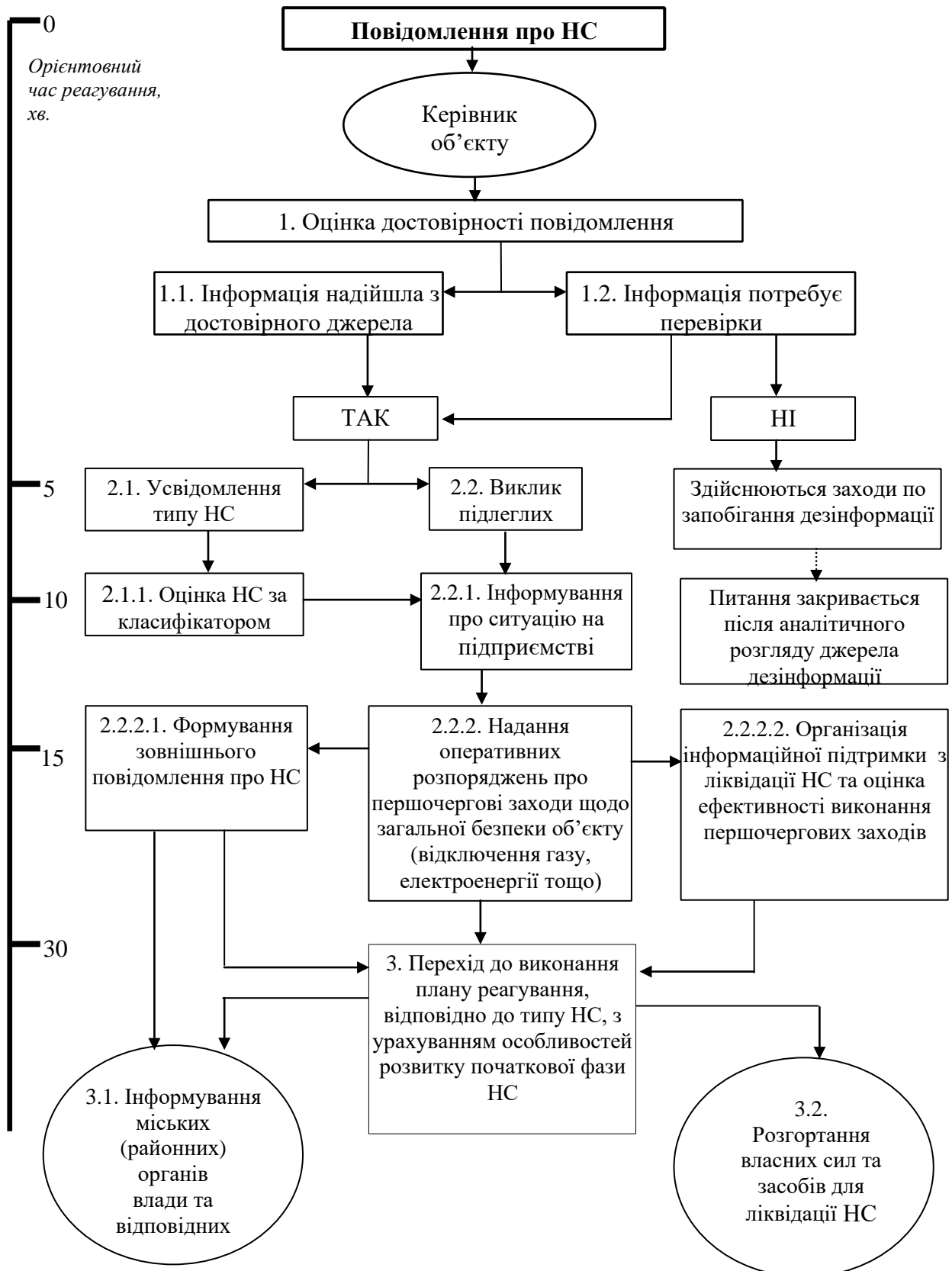
9.	Повідомлення оперативного чергового аварійно-рятувальної служби про загрозу або виникнення аварії на об'єкті	«С» + 10-15 хв.	Черговий диспетчерської служби об'єкта
----	--	-----------------	--

Додаток 3

Алгоритм дій керівника суб'єкта господарювання у разі надходження повідомлення про надзвичайну ситуацію (Варіант)

“Ч”+	оповіщення та збір керівного складу, уточнення обстановки
“Ч”+	оцінка обстановки та прийняття рішення
“Ч”+	негайна зупинка виробничої, комунальної, експлуатаційної систем
“Ч”+	постановка завдання з локалізації надзвичайної ситуації
“Ч”+	проведення заходів з евакуації персоналу і населення
“Ч”+	надання першої медичної допомоги потерпілим
“Ч”+	захист і порятунок обладнання, технічної та іншої документації, матеріальних цінностей
“Ч”+	організація комендантської служби та охорони району надзвичайної ситуації, карантину тощо
“Ч”+	проведення аварійно-рятувальних та інших невідкладних робіт
“Ч”+	попередня оцінка наслідків надзвичайної ситуації
“Ч”+	створення органу контролю за аварійно-рятувальними роботами та збір інформації
“Ч”+	повідомлення про обстановку і виконання розпоряджень вищих органів управління

Схема алгоритму дій керівника об'єктового рівня при надходженні повідомлення про НС

Прийняття рішення на ліквідацію наслідків НС в разі виникнення аварії з викидом (загрозою викиду) або проливанням (загрозою проливання) небезпечних хімічних речовин

Часткова обстановка

У _____ (час, дата) внаслідок _____ (вид НС) на ХНО (СГ) сталося руйнування _____ (вид зберігання) ємності, що містить _____ (назва НХР) у кількості _____ тонн.

Довідкові дані:

1. Спосіб зберігання НХР _____
2. Висота піддону (обвалування) _____ (м).
3. Характер розливу НХР на підстилаючу поверхню _____
4. Метеорологічні умови (погода) на час аварії:
 - напрям приземного вітру _____ (град);
 - швидкість приземного вітру _____ (м/с);
 - температура повітря _____ (0^С);
 - хмарність _____ (бал);

Варіант

Висновки

начальника служби РХЗ ЦЗ СГ (чергового диспетчера) з оцінки хімічної обстановки на хімічно-небезпечному об'єкті (СГ)

1. Внаслідок аварії на ХНО (СГ) місце, час, тип і кількість НХР, що вилився на місцевість (або в піддон) утворилася зона зараження на площі (_____ км²), що містить (_____ кількість) об'єктів, які знаходяться у зоні хімічного ураження.
2. На ХНО (СГ) склалася складна хімічна обстановка (розтікання НХР по території об'єкта, час небезпечної дії до () годин (діб), можливі втрати персоналу об'єкта () осіб та їх вплив на режим функціонування (виробничу діяльність об'єкта).
3. Можливість продовження функціонування об'єкта в режимі (якому) або зупинки виробництва (з причини) з подальшою евакуацією персоналу в (який) безпечний район.
4. Терміново оповістити оперативного чергового Управління ДСНС району (міста), СГ, населення (персоналу) що знаходяться у зоні впливу НХР.

Доповідь
начальника служби РХЗ хімічно-небезпечного об'єкта (СГ)
керівнику ЦЗ ХНО (СГ)

Внаслідок (вид НС, час, місце, тип і кількість НХР) на ХНО (СГ) склалася (яка) обстановка: розтікання (тип НХР) по території об'єкта (сталосся, не сталосся); час небезпечної дії (тип НХР) становить до (календарний час) _____ годин (діб); можливі втрати персоналу до (кількість) осіб.

Роботи на ХНО (СГ) можуть тривати _____ (годин) або зупинити і провести евакуацію персоналу в безпечний _____ (який) район в _____ (годин).

Для зменшення небезпеки впливу хімічного зараження НХР на персонал і функціонування СГ пропоную:

- сповістити весь персонал ХНО (СГ) і населення в пунктах, розташованих у радіусі впливу _____ (км) від об'єкта, про небезпеку хімічного зараження;
- організувати проведення хімічної розвідки (де, спосіб, сили, задачі);
- провести локалізацію джерела хімічного зараження (місце, сили, спосіб);
- організувати хімічне спостереження (місце, сили, задачі);
- персоналу об'єкта виробничий процес продовжувати по змінах (час зміни) з використанням (яких) засобів індивідуального та колективного захисту;
- організувати проведення санітарно-гігієнічних _____ (яких) і профілактичних _____ (яких) заходів (час, місце, хто проводить);
- організувати хімічний контроль (кого, чого, час, сили);
- організувати проведення дегазації (місце, що, вид, спосіб, сили);
- організувати санітарну обробку (кого, місце, вид, спосіб, сили);
- контроль над виконанням заходів захисту персоналу об'єкта покласти на _____ (виконавця, час).

Рішення

**керівника _____ на
ліквідацію наслідків НС у разі виникнення аварії з виливом (викидом)
небезпечних хімічних речовин**

У _____ (час, дата) внаслідок _____ (вид НС) на ХНО (СГ) сталося руйнування _____ (вид зберігання) ємності, що містить _____ (назва НХР) у кількості _____ тонн.

Утворилася зона зараження на площі (_____ км²), що містить _____ (кількість) об'єктів, що знаходяться у зоні хімічного ураження.

На ХНО (СГ) склалася складна хімічна обстановка (розтікання НХР територією об'єкта, час небезпечної дії до (____) годин (дів), можливі втрати персоналу об'єкта (____) осіб та їх вплив на режим функціонування (виробничу діяльність об'єкта).

З _____ (час, дата) _____ року приведено в готовність штаб з ліквідації наслідків НС, служби цивільного захисту в складі: оповіщення і зв'язку, охорони громадського порядку, протипожежної, інженерно-технічної, , медичної, РХЗ, автотранспортної, МТЗ, комунально-технічної. З метою прискорення надання допомоги потерпілим та завершення робіт з ліквідації наслідків НС (стихійного лиха) на об'єктах

ВИРІШИВ:

1. Основні зусилля спрямовуються на надання негайної медичної допомоги ураженим та їх евакуацію в безпечне місце та локалізація і знезаражування джерел хімічного зараження.

2. Начальнику служби оповіщення і зв'язку ЦЗ:

- сповістити весь персонал ХНО (СГ) і населення в пунктах, розташованих у радіусі впливу _____ (км) від об'єкта, про небезпеку хімічного зараження;

- постійно інформувати персонал ХНО (СГ) і населення, яке знаходиться у зоні можливого хімічного зараження, про хід ліквідації осередку хімічного зараження.

3. Начальнику служби РХЗ ЦЗ:

- розгорнути пункт видачі засобів індивідуального захисту;
- організувати проведення хімічної розвідки (де, спосіб, сили, задачі);
- провести локалізацію джерела хімічного зараження (місце, сили, спосіб);

- організувати хімічне спостереження (місце, сили, задачі);

- персоналу об'єкта виробничий процес продовжувати позмінно

(час зміни) з використанням _____ (яких) засобів індивідуального та колективного захисту;

- організувати проведення санітарно-гігієнічних (яких) і профілактичних (яких) заходів (час, місце, хто проводить);
- організувати хімічний контроль (кого, чого, час, сили);
- організувати проведення дегазації (місце, що, вид, спосіб, сили);
- організувати санітарну обробку (кого, місце, вид, спосіб, сили);

4. Голові комісії з питань евакуації організувати евакуацію робітників згідно з планом евакуації в безпечний район № 1 ().

5. Начальнику інженерно-технічної служби ЦЗ:

- з службою РХЗ провести силами газорятувальної служби локалізацію джерела хімічного зараження (місце, сили, спосіб), відключити ушкоджену ділянку, перекрити крани та запірні пристрої, на розриви, що утворилися у трубопроводі та ємностях, накласти муфти, забити пробки, провести перекачування НХР з пошкоджених ємностей у непошкоджені, за необхідності підготувати котловани та ґрунтові вали;

- обвалувати пролив, зібрати НХР у приямки, засипати пролив сорбентами, проводити заходи щодо зниження інтенсивності випаровування, розбавити вилив водою з введенням нейтралізаторів, засипати нейтралізуючими речовинами і твердими сорбентами, випалити, згустити і вивезти.

6. Начальнику протипожежної служби ЦЗ:

- організувати спостереження за станом пожежної безпеки, а в разі необхідності проводити заходи з локалізації пожеж та викликати пожежні підрозділи району;

- зі службою РХЗ ЦЗ, інженерно-технічною службою ЦЗ поставити водяний, а також рідинний завіс з використанням нейтралізуючих розчинів.

7. Начальнику енергетичної служби ЦЗ вжити заходів щодо негайного перекриття енергоносіїв до ємності з НХР, що пошкоджена.

8. Начальнику медичної служби ЦЗ:

- надати домедичну допомогу потерпілим і, за необхідності, транспортувати їх до медичного закладу _____ району;

- організувати проведення санітарно-гігієнічних (яких) і профілактичних (яких) заходів (час, місце, хто проводить);

9. Начальнику автотранспортної служби ЦЗ:

- організувати автотранспортне перевезення, згідно з планами забезпечення АРНР, підвезення (вивезення) робочих змін, вивезення матеріальних цінностей, унікального обладнання, продовольства та інших матеріальних засобів, підвезення сил і засобів у осередках хімічного

ураження, а також евакуації з них постраждалих.

10. Начальнику служби публічного (громадського) порядку ЦЗ:

- забезпечити організацію охорони СГ та його матеріальних цінностей. Після прибуття додаткових сил МВС України, організувати патрулювання території з виконанням заходів безпеки;
- забезпечення охорони режимно-обмежувальних зон в осередку хімічного зараження та під час їх ліквідації.

11. Начальнику служби матеріально - технічного забезпечення ЦЗ дозволяю використовувати матеріальний запас об'єкта для ліквідації наслідків НС. Особливу увагу приділити на матеріально-технічне забезпечення сил та засобів, які залучаються для ліквідації наслідків НС, а також на життєзабезпечення працюючого персоналу.

До _____ (час, дата) _____ року провести розрахунки з визначення збитків від НС та обсяг робіт, що потрібно виконати з ліквідації наслідків НС.

12. Начальнику комунально-технічної служби ЦЗ:

- забезпечити проведення дегазації зараженої території, різноманітних споруд, техніки і транспортних засобів, санітарної обробки людей та знезараження одягу;
- забезпечити участь сил і засобів, підлеглих формувань (у межах їх тактико-технічних можливостей) у проведенні аварійно аварійно-рятувальних та інших невідкладних робіт в осередку хімічного зараження.

13. Керівникам структурних підрозділів при проведенні робіт з ліквідації наслідків аварії з НХР провести наступні заходи:

- персоналу підрозділів виробничий процес здійснювати за змінами (час) з використанням (яких) засобів захисту;
- укриття людей в захисних спорудах та приміщеннях (які залишились в осередку хімічного зараження);
- герметизувати приміщення, вентиляційні отвори;
- провести заходи з захисту продуктів харчування, води, лікарських засобів;
- обмежити знаходження людей на території об'єкта;
- видати та застосувати ЗІЗ.

14. Керівнику робіт з ліквідації наслідків НС в осередку хімічного ураження):

- підтримувати стійкий зв'язок з вищими органами управління ЦЗ, у тому числі зі службами ЦЗ СГ, з якими взаємодіють;
- постійно здійснювати збір, аналіз і оцінку хімічної обстановки, своєчасно доповідати розрахунки, висновки і пропозиції;
- здійснювати оцінку обсягу проведених аварійно-рятувальних та інших невідкладних робіт та облік їх виконання;
- корегувати план локалізації та ліквідації аварії з НХР і своєчасно

доводити завдання до підлеглих служб ЦЗ та контролювати правильність виконання;

- забезпечити повсякденну діяльність керівника ЦЗ з організації та керівництва роботами, готувати необхідні розрахунки для уточнення ним рішення або прийняття нового;

- забезпечувати підтримання безперервної взаємодії між органами управління, службами, силами ЦЗ;

- вести облік втрат особового складу і техніки, вживати заходів за створення (відновлення) резерву сил і засобів;

- своєчасно доповідати у вищий орган управління (комісію ТЕБ та НС) про прийняті рішення, постановку завдань та їх виконання;

- постійно інформувати про обстановку, вжиті заходи щодо координації та взаємодії з силами та засобами ЦЗ;

- вживати заходів для підвищення стійкості та безперервного управління силами ЦЗ;

- про виконання заходів доповідати через кожну годину, а при необхідності - негайно.

15. В подальшому зусилля зосередити на:

- ліквідації аварії з НХР;

- виконанні завдань з домедичної допомоги потерпілим під час ліквідації аварії;

- організації охорони громадського порядку під час ліквідації наслідків аварії з НХР;

- організації взаємодії з територіальними державними адміністраціями та відділами з НС.

Керівник _____

Витяг з примірного переліку документів з питань цивільного захисту, що розробляються суб'єктами господарювання згідно з наказом Державної служби України з надзвичайних ситуацій № 335 від 12.07.2016

№ з/п	Найменування документа	СГ з чисельністю працюючого персоналу понад 50 осіб	СГ з чисельністю працюючого персоналу менше 50 осіб	Примітки	Підстава (нормативно-правовий акт, що регламентує розробку документа)
Організаційно-розпорядчі документи					
1	Положення про комісію з питань надзвичайних ситуацій	+	+		Пункт 11 Положення про ЄДСЦЗ (постанова КМУ від 9 січня 2014 р. № 11)
2	Положення про спеціальну комісію з ліквідації наслідків надзвичайної ситуації	+	+		Пункт 11 Положення про ЄДСЦЗ (постанова КМУ від 9 січня 2014 р. № 11)
3	Положення про структурний підрозділ з питань цивільного захисту	+*	-	*Кат., СГ з чисельністю працюючих понад 3 тисячі осіб	<u>Частина 3 статті 18 та частина 2 статті 20 Кодексу цивільного захисту України;</u> <u>пункт 10 Положення про ЄДСЦЗ (постанова КМУ від 9 січня 2014 р. № 11);</u> <u>додатки 1 і 2 до постанови КМУ від 18 квітня 2012 р. № 606</u>
4	Розпорядчий акт про призначення посадової особи з питань цивільного захисту	+*	+	* СГ з чисельністю працюючих до 3 тисяч осіб	<u>Частина 4 статті 18 та частина 2 статті 20 Кодексу цивільного захисту України;</u> <u>пункт 10 Положення про ЄДСЦЗ (постанова КМУ від 9 січня 2014 р. № 11)</u>
Документи щодо планування заходів з питань цивільного захисту					
5	Інструкція щодо дій персоналу суб'єкта господарювання у разі загрози або виникнення надзвичайних ситуацій	-	+		Пункт 1 частини першої статті 130 Кодексу цивільного захисту України
6	План реагування на надзвичайні ситуації	+	-		Пункт 1 частини першої статті 130 Кодексу цивільного захисту України
7	План локалізації і ліквідації наслідків аварій	+*	+*	*ОПН	Пункт 2 частини першої статті 130 Кодексу цивільного захисту України

8	План цивільного захисту на особливий період	+*	+*	*ПДОП, Кат.	Пункт 3 частини першої статті 130 Кодексу цивільного захисту України
9	Заходи в мобілізаційних планах щодо проведення цільової мобілізації для ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій у мирний час	+	+		Пункт 6 частини першої статті 130 Кодексу цивільного захисту України
10	Плани взаємодії	+	+	*ССЦЗ	Пункти 32 та 48 Положення про ЄДСЦЗ (постанова КМУ від 9 січня 2014 р. № 11)
Документи щодо утворення та діяльності сил цивільного захисту					
11	Розпорядчий акт про утворення об'єктових спеціалізованих служб цивільного захисту	+	-		Стаття 25 Кодексу цивільного захисту України; пункт 6 Положення про спеціалізовані служби цивільного захисту (постанова КМУ від 8 липня 2015 р. № 469)
12	Положення про галузеву/територіальну/об'єктову спеціалізовану службу цивільного захисту	+	-		Пункт 7 Положення про спеціалізовані служби цивільного захисту (постанова КМУ від 8 липня 2015 р. № 469)
13	Облік працівників спеціалізованих служб, техніки та майна, якими такі служби укомплектовані	+	-		Пункт 15 Положення про спеціалізовані служби цивільного захисту (постанова КМУ від 8 липня 2015 р. № 469)
14	Розпорядчий акт про утворення об'єктових/територіальних формувань цивільного захисту	+*	-	*Кат. СЗЕБ ПДОП ОПН	Стаття 26 Кодексу цивільного захисту України; пункти 3 та 4 Порядку утворення, завдань та функцій формувань цивільного захисту (постанова КМУ від 9 жовтня 2013 р. № 787)
15	Положення про формування цивільного захисту	+*	-	*Кат. СЗЕБ ПДОП ОПН	Пункт 6 Порядку утворення, завдань та функцій формувань цивільного захисту (постанова КМУ від 9 жовтня 2013 р. № 787)
16	Табель оснащення формування цивільного захисту технікою і майном	+*	-	*Кат. СЗЕБ ПДОП ОПН	Пункт 1 розділу V Примірного положення про формування цивільного захисту (наказ МВС від 31.01.2015 № 113)
17	План приведення формування цивільного захисту у готовність	+*	-	*Кат. СЗЕБ ПДОП ОПН	Пункт 5 розділу II Примірного положення про формування цивільного захисту (наказ МВС від 31.01.2015 № 113)
18	Визначення умов виконання працівниками, що входять до складу формувань цивільного	+*	-	*Кат. СЗЕБ ПДОП	Пункт 7 Порядку утворення, завдань та функцій формувань цивільного захисту (постанова КМУ від 9 жовтня

	захисту, покладених на них обов'язків, а також порядку їх заохочення в колективному договорі			ОПН	2013 р. № 787)
19	Наказ про умови виконання працівниками, що входять до складу формувань цивільного захисту, покладених на них обов'язків, а також порядок їх заохочення	+*	-	*Кат. СЗЕБ ПДОП ОПН	Пункт 7 Порядку утворення, завдань та функцій формувань цивільного захисту (постанова КМУ від 9 жовтня 2013 р. № 787)
20	Укладання трудового договору з працівниками, що входять до складу формувань цивільного захисту	+*	-	*Кат. СЗЕБ ПДОП ОПН	Пункт 7 Порядку утворення, завдань та функцій формувань цивільного захисту (постанова КМУ від 9 жовтня 2013 р. № 787)
Документи з організації зв'язку та оповіщення					
21	Схема оповіщення	+	+		Пункт 8 Положення про організацію оповіщення про загрозу виникнення або виникнення надзвичайних ситуацій та зв'язку у сфері цивільного захисту (Постанова КМУ від 27.09.17 р. № 733)
Документи щодо організації інженерного захисту					
22	Розпорядчий акт про створення фонду захисних споруд цивільного захисту	+	+		Частина четверта статті 32 Кодексу цивільного захисту України
23	Книги обліку захисних споруд цивільного захисту (сховищ, протирадіаційних укриттів)	+	+		Пункт 16 частини другої статті 17, пункт 11 частини першої статті 18, пункт 26 частини першої та пункт 27 частини другої статті 19, пункт 16 частини першої статті 20 Кодексу цивільного захисту України
24	Паспорти та облікові картки захисних споруд цивільного захисту (сховищ, протирадіаційних укриттів)	+	+		Пункт 20 Постанови Кабінету Міністрів України від 10.03.2017 № 138
25	План приведення захисної споруди у готовність	+	+		Пункт 1 глави 3 розділу VI Вимог щодо утримання та експлуатації захисних споруд цивільного захисту (наказ МВС від 09.07.2018 № 579)
26	Акт технічної інвентаризації захисної споруди	+	+		Пункти 21 та 22 Методичних рекомендацій щодо проведення технічної інвентаризації [...] (наказ МНС від 10.06.2009 № 390)
27	Облікові картки захисних споруд цивільного захисту (сховищ, протирадіаційних укриттів)	+	+		Пункт 23 Методичних рекомендацій щодо проведення технічної інвентаризації [...] (наказ МНС від

					10.06.2009 № 390)
28	Матеріали про списання захисних споруд цивільного захисту (акти про стан захисної споруди та матеріали, що до нього додаються)	+	+		Постанова Кабінету Міністрів України від 10.03.2017 № 138
Документи з питань евакуації					
29	План евакуації населення (персоналу)	+	+		Пункт 30 Порядку проведення евакуації [...] (постанова КМУ від 30 жовтня 2013 р. № 841)
30	Карта (схема) до Плану евакуації населення (персоналу)	+	+		Пункт 4 розділу III Методичних рекомендацій щодо планування і порядку проведення евакуації населення [...] (наказ МНС від 06.09.2004 № 44)
31	План евакуації матеріальних і культурних цінностей	+	+		Пункт 10 Порядку проведення евакуації [...] (постанова КМУ від 30 жовтня 2013 р. № 841)
32	Розпорядчий акт про створення тимчасових органів з евакуації	+	+		Пункт 20 Порядку проведення евакуації [...] (постанова КМУ від 30 жовтня 2013 р. № 841)
Документи з питань радіаційного і хімічного захисту					
33	Наказ про створення постів радіаційного і хімічного спостереження	+	*	-	* ПРХС Методика спостережень щодо оцінки радіаційної та хімічної обстановки (наказ МВС від 27.11.2019 № 986)
34	Аварійний план	+	*	+	* ПДРТ Пункт 3.1 Плану реагування на радіаційні аварії (спільний наказ Держатомрегулювання та МНС від 17.05.2004 № 87/211)
35	Обсяги забезпечення населення і працівників формувань цивільного захисту засобами радіаційного та хімічного захисту	+	+		Пункти 5 - 8 Порядку забезпечення населення і працівників формувань та спеціалізованих служб [...] (Постанова КМУ від 19 серпня 2002 р. № 1200)
36	Режими радіаційного захисту населення	+	*	+	*ЗМНРЗ Пункт 3 частини першої статті 35 Кодексу цивільного захисту України
Документи з підготовки органів управління та навчання населення діям у надзвичайних ситуаціях					
37	Програма загальної підготовки працівників	+	+		Пункти 7 та 8 Порядку здійснення навчання населення діям у надзвичайних ситуаціях (постанова КМУ від 26 червня 2013 р. № 444)
38	Програма спеціальної підготовки працівників, що входять до складу спеціалізованих служб і формувань цивільного захисту	+	*	-	*Кат. СЗЕБ ПДОП ОПН Пункти 7 та 8 Порядку здійснення навчання населення діям у надзвичайних ситуаціях (постанова КМУ від 26 червня 2013 р. № 444)
39	Програма додаткової підготовки з техногенної безпеки працівників	+	*	+	*ОПН Пункти 7 та 8 Порядку здійснення навчання населення діям у

					надзвичайних ситуаціях (постанова КМУ від 26 червня 2013 р. № 444)
40	Програма пожежно-технічного мінімуму для працівників	+*	+*	*РПНН	Пункти 7 та 8 Порядку здійснення навчання населення діям у надзвичайних ситуаціях (постанова КМУ від 26 червня 2013 р. № 444)
41	Програма прискореної підготовки працівників до дій в особливий період	+*	+*	*ЦДОП	Пункти 7 та 8 Порядку здійснення навчання населення діям у надзвичайних ситуаціях (постанова КМУ від 26 червня 2013 р. № 444)
42	Графік проведення спеціальних об'єктових навчань і тренувань з питань цивільного захисту	+	+		Пункт 17 Порядку здійснення навчання населення діям у надзвичайних ситуаціях (постанова КМУ від 26 червня 2013 р. № 444)
43	Заявка на функціональне навчання (підвищення кваліфікації цільового призначення) керівного складу та фахівців, діяльність яких пов'язана з організацією і здійсненням заходів з питань цивільного захисту	+	+		Пункт 4 розділу II Положення про організацію навчального процесу з функціонального навчання (наказ МВС від 21.10.2014 № 1112)
56	Інформаційно-довідковий куточок з питань цивільного захисту	+	+		Пункт 13 Порядку здійснення навчання населення діям у надзвичайних ситуаціях (постанова КМУ від 26 червня 2013 р. № 444)
Документи з питань створення та використання матеріальних резервів					
57	Номенклатура та обсяги матеріального резерву для запобігання і ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій	+*	+*	* ОПН або ПНО	Пункт 4 Порядку створення та використання матеріальних резервів для запобігання і ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій (постанова КМУ від 30 вересня 2015 р. № 775)
58	Рішення про визначення місць розміщення матеріальних резервів	+*	+*	* ОПН або ПНО	Пункт 6 Порядку створення та використання матеріальних резервів для запобігання і ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій (постанова КМУ від 30 вересня 2015 р. № 775)
59	Річні графіки створення та накопичення матеріальних резервів	+*	+*	* ОПН або ПНО	Пункт 11 Порядку створення та використання матеріальних резервів для запобігання і ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій (постанова КМУ від 30 вересня 2015 р. № 775)
Документи з питань техногенної безпеки					
60	Регламент надання інформації про аварію	+*	+*	* ОПН або ПНО	Пункт 5 глави 2 розділу V Правил техногенної безпеки [...] (наказ МВС від 05.11.2018 № 879)

61	Журнал реєстрації вступного інструктажу з питань техногенної безпеки	+	+		Пункт 4 глави 6 розділу V Правил техногенної безпеки [...] (наказ МВС від 05.11.2018 № 879)
62	Інструкція щодо виконання вимог техногенної безпеки та порядку дій персоналу в разі виникнення аварійної ситуації (аварії)	+	+		Пункт 3 глави 6 розділу V Правил техногенної безпеки [...] (наказ МВС від 05.11.2018 № 879)
63	Результати ідентифікації об'єкта підвищеної небезпеки	+*	+*	* ОПН	Стаття 9 Закону України “Про об'єкти підвищеної небезпеки”
64	Декларація безпеки об'єкта підвищеної небезпеки	+*	+*	* ОПН	Стаття 10 Закону України “Про об'єкти підвищеної небезпеки”
Документи з питань пожежної безпеки					
65	Наказ (інструкція тощо) щодо встановлення протипожежного режиму на об'єкті	+	+		Пункт 3 розділу II Правил пожежної безпеки в Україні (наказ МВС від 30.12.2014 № 1417)
66	Інструкції про заходи пожежної безпеки	+	+		Пункт 4 розділу II Правил пожежної безпеки в Україні (наказ МВС від 30.12.2014 № 1417)
67	Плани (схеми) евакуації людей на випадок пожежі	+*	-	* ОМПЛ	Пункт 5 розділу II Правил пожежної безпеки в Україні (наказ МВС від 30.12.2014 № 1417)
68	Інструкція, що визначає дії персоналу щодо забезпечення безпечної та швидкої евакуації людей	+*	-	* ОМПЛ	Абзац другий пункту 5 розділу II Правил пожежної безпеки в Україні (наказ МВС від 30.12.2014 № 1417)
69	Інструкція для працівників охорони (сторожів, вахтерів, вартових) щодо контролю за додержанням протипожежного режиму, огляду території і приміщень, порядку дій у разі виявлення пожежі, спрацювання систем протипожежного захисту	+	+		Пункт 10 розділу II Правил пожежної безпеки в Україні (наказ МВС від 30.12.2014 № 1417)
70	Декларація відповідності матеріально-технічної бази суб'єкта господарювання вимогам законодавства з питань пожежної безпеки	+	+		Пункт 3 частини друга статті 57 Кодексу цивільного захисту України
Документи з питань пожежно-рятувальних робіт					
71	Розпорядчий акт про утворення відомчої пожежної охорони	+	+		Пункт 1 Типового положення про відомчу пожежну охорону (постанова КМУ від 9 січня 2014 р. № 5)
72	Договір про закупівлю робіт з охорони від пожеж	+	+		Пункти 3 та 6 Порядку утворення територіальними органами МНС [...] (наказ МНС від 21.03.2012 № 621)

Скорочення, що вживаються у переліку:

ВНЗ - стосується вищих навчальних закладів;

ДНЗ - стосується дошкільних навчальних закладів;
ЗМНРЗ - стосується населення та працівників суб'єктів господарювання, які знаходяться у зонах можливого небезпечного радіоактивного забруднення;
ЗНЗ - стосується загальноосвітніх навчальних закладів;
Кат. - стосується суб'єктів господарювання, віднесених до категорії цивільного захисту;
НПСОН - готується на підставі рішення об'єктової комісії з питань надзвичайних ситуацій за результатами обговорення підсумків спеціального об'єктового навчання з питань цивільного захисту;
ОМПЛ - стосується об'єктів з масовим перебуванням людей (відповідно до пункту 5 розділу II Правил пожежної безпеки в Україні, затверджених наказом МВС від 30.12.2014 № 1417);
ОМС - стосується органів місцевого самоврядування;
ОПН - стосується суб'єктів господарювання, у власності або у користуванні яких знаходяться об'єкти підвищеної небезпеки;
ПДОП - стосується суб'єктів господарювання, які продовжують свою виробничу діяльність в особливий період (у воєнний час);
ПДРТ - стосується об'єктів, де здійснюється практична діяльність, пов'язана з радіаційними або радіаційно-ядерними технологіями;
ПНО - стосується суб'єктів господарювання, у власності або у користуванні яких знаходяться потенційно небезпечні об'єкти;
ПРХС - стосується підприємств, установ та організацій, які згідно з рішенням ОДА створюють пости радіаційного і хімічного спостереження;
ПТНЗ - стосується професійно-технічних навчальних закладів;
РППН - стосується суб'єктів господарювання, що проводять роботи з підвищеною пожежною безпекою;
СГ - суб'єкти господарювання;
СЗЕБ - стосується суб'єктів господарювання, що мають стратегічне значення для економіки і безпеки держави;
СіФ - у разі проведення тренування одночасно зі всіма працівниками, які входять до складу декількох спеціалізованих служб і формувань;
ССЦЗ - стосується органу, який утворив спеціалізовану службу цивільного захисту.

Перелік рекомендованих джерел інформації

А) Основні законодавчі та нормативно-правові акти

1. Кодекс цивільного захисту України від 02.10.2012 № 5403-VI.
2. Закон України від 18.01.2001 № 2245-III «Про об'єкти підвищеної небезпеки».
3. Закон України від 05.04.2007 № 877-V «Про основні засади державного нагляду (контролю) у сфері господарської діяльності».
4. Постанова Кабінету Міністрів України від 03.04.1995 № 232 «Про затвердження Положення про порядок і умови обов'язкового особистого страхування працівників відомчої та місцевої пожежної охорони і членів добровільних пожежних дружин (команд)».
5. Постанова Кабінету Міністрів України від 14.06.2002 № 843 «Про затвердження Загального положення про спеціальну Урядову комісію з ліквідації НС техногенного та природного характеру і Загального положення

про спеціальну комісію з ліквідації надзвичайних ситуацій техногенного та природного характеру регіонального місцевого та об'єктового рівнів».

6. Постанова Кабінету Міністрів України від 11.07.2002 № 956 «Про ідентифікацію та декларування безпеки об'єктів підвищеної небезпеки».

7. Постанова Кабінету Міністрів України від 02.03.2010 № 227 «Про затвердження Порядку віднесення об'єктів національної економіки до категорій ЦЗ».

8. Постанова Кабінету Міністрів України від 26.06.2013 р., № 443 «Про затвердження Порядку підготовки до дій за призначенням органів управління та сил цивільного захисту».

9. Постанова Кабінету Міністрів України від 26.06.2013 № 444 «Про затвердження Порядку здійснення навчання населення діям у надзвичайних ситуаціях».

10. Постанова Кабінету Міністрів України від 21.08.2013 № 616 «Про затвердження Положення про добровільні формування цивільного захисту».

11. Постанова Кабінету Міністрів України від 09.10.2013 № 787 «Про затвердження Порядку утворення, завдання та функції формувань цивільного захисту».

12. Постанова Кабінету Міністрів України від 23.10.2013 № 819 «Про затвердження Порядку проведення навчання керівного складу та фахівців, діяльність яких пов'язана з організацією і здійсненням заходів з питань цивільного захисту» (зі змінами ПКМУ від 28.03.2018 № 230).

13. Постанова Кабінету Міністрів України від 30.10.2013 № 841 «Про затвердження Порядку проведення евакуації у разі загрози виникнення або виникнення надзвичайних ситуацій» (зі змінами ПКМУ від 30.11.2016 № 905).

14. Постанова Кабінету Міністрів України від 09.01.2014 № 11 «Про затвердження Положення про Єдину державну систему цивільного захисту» (зі змінами ПКМУ від 06.06.2018 № 450).

15. Розпорядження Кабінету Міністрів України від 22.01.2014 № 37-р «Про схвалення Концепції управління ризиками виникнення надзвичайних ситуацій техногенного та природного характеру».

16. Постанова Кабінету Міністрів України від 17.06.2015 № 409 «Про затвердження Типового положення про регіональну та місцеву комісію з питань техногенно-екологічної безпеки та надзвичайних ситуацій».

17. Постанова Кабінету Міністрів України від 08.07.2015 № 469 «Про затвердження Положення про спеціалізовані служби цивільного захисту».

18. Постанова Кабінету Міністрів України від 30.09.2015 № 775 «Про затвердження Порядку створення та використання матеріальних резервів для запобігання і ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій».

19. Постанова Кабінету Міністрів України від 10.03.2017 № 138 «Деякі питання використання захисних споруд цивільного захисту».

20.Постанова Кабінету Міністрів України від 09.08.2017 № 626 «Про затвердження Порядку розроблення планів діяльності єдиної державної системи цивільного захисту».

21.Постанова Кабінету Міністрів України від 27.09.2017 № 733 «Про затвердження Положення про організацію оповіщення про загрозу виникнення або виникнення надзвичайних ситуацій та зв'язку у сфері цивільного захисту».

22.Наказ Міністерства внутрішніх справ України від 26.12.2014 № 1406 «Про затвердження Положення про штаб з ліквідації наслідків надзвичайної ситуації та видів оперативно-технічної і звітної документації штабу з ліквідації наслідків надзвичайної ситуації».

23.Наказ Міністерства внутрішніх справ України від 30.12.2014 № 1417 «Про затвердження Правил пожежної безпеки в Україні».

24.Наказ Міністерства внутрішніх справ України від 31.01.2015 № 113 «Про затвердження Примірною положення про формування цивільного захисту».

25.Наказ Міністерства внутрішніх справ України від 20.04.2017 № 325 «Про затвердження Типового положення про підрозділ з питань цивільного захисту суб'єкта господарювання».

26.Наказ Міністерства внутрішніх справ України від 10.07.2017 № 579 «Про затвердження Методики планування заходів з евакуації».

27.Наказ Міністерства внутрішніх справ України від 09.07.2018 № 579 «Про затвердження вимог з питань використання та обліку фонду захисних споруд цивільного захисту».

28.Наказ Міністерства внутрішніх справ України від 05.11.2018 № 879 «Про затвердження Правил техногенної безпеки», зареєстровано в Міністерстві юстиції України 27 листопада 2018 року за №1346/32798.

29.Наказ МВС України від 28 листопада 2019 № 991 «Про затвердження Порядку організації та проведення спеціальних об'єктових навчань і тренувань з питань цивільного захисту».

30.Наказ Міністерства України з питань надзвичайних ситуацій та у справах захисту населення від наслідків Чорнобильської катастрофи від 23.02.2006 № 98 «Про затвердження Методики ідентифікації потенційно небезпечних об'єктів».

31.Наказ Міністерства України з питань надзвичайних ситуацій та у справах захисту населення від наслідків Чорнобильської катастрофи від 09.10.2006 № 653 «Про затвердження Інструкції щодо утримання захисних споруд цивільної оборони у мирний час».

32.Наказ Міністерства України з питань надзвичайних ситуацій від 16.07.2009 № 494 «Про затвердження Методичних рекомендацій щодо розроблення планів цивільного захисту підприємств, установ, організацій на особливий період».

33.Наказ ДСНС України від 16.03.2015 № 149 «Про організацію роботи штабу з ліквідації наслідків надзвичайної ситуації та забезпечення його готовності».

34.Наказ ДСНС України від 12.07.2016 № 335 «Про затвердження Примірного переліку документів з питань цивільного захисту, що розробляються центральними і місцевими органами виконавчої влади, органами місцевого самоврядування, суб'єктами господарювання».

35.Наказ Міністерства надзвичайних ситуацій України від 07.09.2004 № 44 «Про затвердження Методичних рекомендацій щодо планування і порядку проведення евакуації населення (працівників) у разі виникнення надзвичайних ситуацій техногенного природного та воєнного характеру» (із змінами і доповненнями наказом МНС України від 08.08.2011 № 809).

36.Лист Державної служби України з надзвичайних ситуацій від 21.02.2015 № 03-2684/171 «Рекомендації щодо розроблення суб'єктами господарювання планів та Інструкцій щодо дій персоналу невеликих підприємств при загрозі або виникненні надзвичайних ситуацій».

37.Лист Державної служби України з надзвичайних ситуацій від 06.03.2015 № 17-3/739 «Методичні рекомендації щодо порядку складання планів реагування у разі загрози та виникнення надзвичайних ситуацій на підприємствах, установах та організаціях».

Б) Література

1. Організація управління цивільним захистом на підприємствах, в установах та організаціях. За загальною редакцією В.П. Квашука. Київ-2010.

2. За загальною редакцією В.В. Могильниченка, посібник «Захист населення і територій від надзвичайних ситуацій»: том 1 «Техногенна та природна небезпека», Київ-2007; том 2 «Організація управління в надзвичайних ситуаціях. Методичні рекомендації», Київ-2007; том 3 «Інженерно-технічні заходи цивільного захисту (цивільної оборони) та містобудування», Київ-2008; том 4 «Евакуація населення в надзвичайних ситуаціях», Київ-2008; том 5 «Небезпечні хімічні речовини та засоби захисту від них», Київ-2010; том 6 «Захисні споруди цивільного захисту (цивільної оборони)», Київ-2010.

3. Бикова О.В., Болієв О.В., Деревинський Д.М., Єлісеєв В.Н., Миронець С.М., Осипенко С.І., Півень Ю. О. та ін. Основи цивільного захисту: Навчальний. посібник. Київ-2008.

4. Васійчук В.О., Гончарук В.Є., Качан С.І., Мохняк С.М. Основи цивільного захисту: Навчальний посібник / Львів-2010.

В) Інтернет-джерела

1. Офіційне Інтернет-представництво Президента України <http://www.president.gov.ua/>.

2. Верховна Рада України <http://www.rada.kiev.ua>.

3. Кабінет Міністрів України <http://www.kmu.gov.ua/>.

4. Міністерство екології та природних ресурсів України <http://www.menr.gov.ua/>.

5. Державна служба України з надзвичайних ситуацій
<http://www.dsns.gov.ua/>.

6. Інститут Державного управління у сфері цивільного захисту
<http://www.iducz.dsns.gov.ua>

7. Український науково-дослідний інститут цивільного захисту
<http://undicz.dsns.gov.ua/>

8. Рада національної безпеки і оборони України
<http://www.rainbow.gov.ua/>.

9. <http://www.nau.ua> Інформаційно-пошукова правова система
«Нормативні акти України (НАУ)».

10. Головне управління ДСНС України в Запорізькій області
<http://zr.dsns.gov.ua/>